

Міністерство культури
Факультет «Аудіовізуального мистецтва
та медіатехнологій»
Кафедра фотомистецтва та візуальних практик

Пояснювальна записка
до дипломної роботи
бакалавра:
«Вуличний портрет в місті Павлоград»

Виконала студентка 4 курсу

спеціальності 021

«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

«Фотомистецтво та візуальні практики»

Бойко Є.М.

Керівник д-р філос. з культурології Мусієнко О.В.

Харків 2026

Харківська академія дизайну та мистецтв

Факультет «Аудіовізуального мистецтва

та медіатехнологій»

Кафедра «Візуальних практик» / денна форма навчання

Освітньо кваліфікаційний рівень « Бакалавр »

Напрямок підготовки 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Затверджую

Завідувач кафедри візуальних практик

Завідувач кафедри фотомистецтва та візуальних практик,

доктор філософії з технічних наук,

доцент. Свинаренко М.С.

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Бойко Єлизавета Миколаївна_____

1.Тема проєкту Цифровий фото колаж під назвою «Вуличний портрет в місті Павлоград»

Керівник проєкту (роботи) Мусієнко О.В.

Затверджені наказом вищого навчального закладу від «27» листопада 2025 року

2. Строк подання студентом проєкту (роботи)__Травень 2026_____

3. Вихідні дані до проєкту (роботи): Зібраний матеріал до та під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково – пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- Обґрунтування актуальності теми
- Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів
- Аналіз аналогів
- Розробка авторської концепції рішення теми
- Композиційний пошук образотворчих засобів втілення задуму
- Технологічні та графічні засоби виконання оригіналів
- Висновки
- Список літератури
- Ілюстративні матеріали

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов 'язкових креслень)
У роботі використано 7 фотографій.

6.Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис Завдання видав	Дата Завдання прийняв
1	Павлова Т.В. Професор, д-р мистецтвознавства. каф.фотомистецтва та візуальних практик.		13.04.26

7. Дата видачі завдання вересень 2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З\П	Назва етапів дипломного проєкту	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1	Затвердження теми (Вуличний портрет в місті Павлоград)	Жовтень	
2	Аналіз аналогів	Грудень	
3	Розробка авторської концепції, рішення теми	Січень	
4	Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму	Лютий	
5	Затвердження ескізів та рішення теми	Березень	
6	Систематизація	Квітень	

	інформації до пояснювальної записки		
7	Виконання оригіналів дипломної роботи	Квітень	
8	Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи	Травень	
9	Захист дипломної роботи	Червень	

Студент _____ Бойко Є.М.

Керівник проєкту _____ Мусієнко О.В.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВУЛИЧНОГО ПОРТРЕТА В СУЧАСНОМУ МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

- 1.1. Поняття та особливості вуличного портрета.....9-10 ст.
- 1.2. Методологія дослідження.....11 ст.
- 1.3. Людина і міський простір у фотографії.....12-13 ст.
- 1.4. Вуличний портрет у соціальному та документальному контексті.....14 ст.
- 1.5. Концепція та художній задум проєкту.....15 ст.
- 1.6. Аналіз сучасних аудіо-візуальних творів-аналогів.....16-17 ст.
- 1.7. Візуальна мова, стилістика та образна система проєкту.....18-19 ст.

РОЗДІЛ 2. ВУЛИЧНИЙ ПОРТРЕТ У ПРИФРОНТОВОМУ МІСТІ ПАВЛОГРАД: КОНТЕКСТ ТА АНАЛІЗ.

- 2.1. Павлоград як міський простір прифронтового регіону.....20-21 ст.
- 2.2. Соціально-психологічний образ мешканців прифронтового міста.....22-23 ст.
- 2.3. Аналіз вуличного портрета в умовах прифронтового міста.....24 ст.

РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ СЕРІЇ ВУЛИЧНИХ ПОРТРЕТІВ У МІСТІ ПАВЛОГРАД.

- 3.1. Концепція та ідея авторського фотопроекту.....25-26 ст.
- 3.2. Вибір персонажів і локацій для зйомки.....25-26 ст.

3.3. Художні та технічні засоби реалізації проєкту.....	25-26
ст.	
ВИСНОВКИ.....	27 ст.
ДОДАТОК А.....	28-31ст.
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	32 ст.
ДОДАТОК Б.....	33 ст.
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ.....	33 ст.

ВСТУП

Війна є надзвичайно важкою та болісною темою для українського суспільства, адже щодня гинуть мирні люди та військові, втрачаються території, змінюється звичний спосіб життя. Я проживаю у прифронтовому місті Павлоград, яке сьогодні виконує роль своєрідного перевалочного пункту. Мешканці міста постійно допомагають як цивільному населенню, так і військовослужбовцям, що проходять через місто або перебувають у ньому.

Життя у прифронтовому місті супроводжується постійною напругою, тривогами та обстрілами. Присутність військових, безперервний потік новин, часто трагічних, психологічно тиснуть на людей та формують особливий внутрішній стан. У таких умовах люди навчаються жити далі, зберігаючи силу духу, стриманість та внутрішню стійкість.

Фотографія є не лише документом часу, а й способом збереження історії. Це візуальні свідчення життя людей у складних умовах, які згодом будуть вивчати наступні покоління. Жанр портретної фотографії спрямований на розкриття внутрішнього стану людини, її емоцій, переживань та характеру, зафіксованих у візуальній формі. Вулична фотографія є одним із найбільш реалістичних жанрів, оскільки відображає людей у природному середовищі, без постановки та втручання фотографа.

На вулиці люди занурені у власні думки, турботи та переживання, що часто помітно у їхній міміці, жестах і поглядах. Саме поєднання портретного жанру з вуличною фотографією дозволяє максимально чесно передати стан людини.

Саме тому метою дипломної роботи є створення серії вуличних портретів у прифронтовому місті Павлоград, які через взаємодію людини з міським простором розкривають її характер, внутрішній стан та силу духу мешканців цього регіону.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВУЛИЧНОГО ПОРТРЕТА В СУЧАСНОМУ МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

1.1. Поняття та особливості вуличного портрета.

Вулична фотографія є різновидом документальної фотографії, оскільки вона спрямована на фіксацію та відображення реальних подій і повсякденного життя. Вуличний портрет щиро та природно фіксує рух людини, її міміку, а інколи й жести, які виникають мимоволі. Це ті моменти, які людина не завжди усвідомлює або не планує показувати, але камера встигає їх зафіксувати й зберегти.

Вуличний портрет можна зняти практично в будь-якому просторі: у парку, на вулиці, в громадському транспорті чи в іншому міському середовищі. Такі фотографії здатні передати емоційний стан людини, її характер, стиль одягу, поєднання кольорів, а також деталі, зокрема предмети, які вона носить із собою. Усе це допомагає розкрити образ людини та зробити портрет більш змістовним.

Дослідники зазначають, що вулична фотографія може використовуватись як у мистецтві, так і в наукових дослідженнях і відображає безпосередні випадкові зустрічі та непередбачувані [4] інциденти. Такі зображення часто фіксують швидкоплинні моменти, які не можна повторити або відтворити штучно. Саме тому вони мають особливу цінність як візуальні свідчення повсякденного життя.

Також у наукових джерелах підкреслюється, що вулична фотографія тісно пов'язана з міським середовищем, адже саме місто створює фон і контекст для кожного кадру. Архітектура, транспорт, вивіски, люди та їх взаємодія формують єдину композицію, де людина не існує окремо, а є частиною простору.

Окрім цього, важливою особливістю вуличної фотографії є її спонтанність. Фотограф не завжди має можливість впливати на ситуацію, тому він працює з тим, що відбувається в реальному часі. Це вимагає уважності, швидкої реакції та вміння помічати деталі, які на перший погляд можуть здаватися незначними.

Основною характеристикою вуличного портрета є природність та взаємодія людини з оточенням. Важливу роль відіграють середовище, архітектура, простір і світло. Зйомка вуличного портрета потребує швидкої реакції фотографа: помітити момент і вчасно його зафіксувати.

Особливо цінним у вуличному портреті є те, що люди часто не помічають камеру. Вони залишаються в моменті та поведуться максимально природно. Завдяки цьому фотографія стає щирою, а людина може побачити себе з іншого боку, в образі, в якому раніше себе не помічала, але який є справжнім фрагментом її життя.

Саме тому для відображення ідеї моєї роботи було обрано жанр вуличного портрета, оскільки він дозволяє показати людину в природному середовищі, передати її справжні емоції та стан без постановки, а також розкрити атмосферу міста як важливу частину образу.

Цей жанр дає можливість зафіксувати не лише зовнішній вигляд людини, а й її настрій та внутрішній стан. Міське середовище при цьому виступає не просто фоном, а повноцінною частиною композиції, яка підсилює зміст фотографії.

Обираючи вуличний портрет я орієнтуюсь на природність, щирість і моментальність кадру, адже саме ці характеристики найкраще передають реальне життя без прикрас. Через такі зображення можна створити більш глибокий і правдивий візуальний образ людини.

1.2. Методологія дослідження

Для досягнення поставленої мети у дипломній роботі передбачено виконання таких завдань:

- розглянуто особливості жанру вуличного портрета у фотографії;
- досліджено взаємодію людини з міським простором у вуличному портреті;
- проаналізовано психологічний та емоційний стан мешканців прифронтового міста;
- здійснено фотозйомку вуличних портретів у місті Павлоград;
- створено та проаналізовано авторську серію вуличних портретів.

Об'єктом дослідження є люди та їхній внутрішній стан, зафіксований у фотографії.

Предметом дослідження є особливості відображення внутрішнього стану людини у вуличному портреті в умовах прифронтового міста.

У процесі виконання дипломної роботи були використані такі методи дослідження: спостереження за життям та поведінкою людей у міському просторі, візуальний аналіз фотографій, а також авторська фотозйомка. Особливу увагу було приділено емоційному стану мешканців прифронтового міста, їхнім переживанням, відчуттям та внутрішньому стану, які проявляються у повсякденному житті на вулицях міста Павлоград.

Практичне значення дипломної роботи полягає у можливості використання авторської серії фотографій для подальшого вивчення життя людей у прифронтових містах. Робота може бути використана у навчальному процесі, виставковій діяльності, а також як візуальний матеріал для осмислення соціального та психологічного стану мешканців прифронтового регіону.

1.3 Людина і міський простір у фотографії

Місто сьогодні це складна система архітектурних форм, соціальних процесів, культурних кодів і візуальних знаків. Воно формує не лише фізичне середовище існування людини, а й її спосіб мислення, поведінку, ритм життя та емоційний стан. Фотографія стає інструментом дослідження цієї взаємодії, дозволяючи візуально осмислити роль людини в урбаністичному контексті.

Міський простір у фотографії виконує багатофункціональну роль. З одного боку, він є середовищем дії, в якому перебуває людина. З іншого самостійним композиційним елементом, що впливає на зміст і настрій зображення. Архітектурні лінії, геометрія будівель, ритм вікон, фасадів і вулиць створюють візуальну структуру кадру. У поєднанні з людською фігурою ці елементи формують складний образ де простір і особистість перебувають у постійному діалозі.

Великі площі, висотні будівлі, довгі проспекти можуть підкреслювати вразливість або самотність особистості. Водночас камерні дворики, вузькі вулиці чи затишні міські локації здатні створювати відчуття близькості, захищеності та гармонії.

Через фотографію можна передати темп міського життя. Динаміка руху, перехожі, транспорт, світло реклами, відображення у вітринах. Усе це формує атмосферу сучасності. Людина в такому середовищі може виглядати як частина

безперервного потоку або як індивід, що вирізняється на фоні урбаністичного ритму.

Окремої уваги заслуговує питання ідентичності. Міський простір часто відображає соціальний статус, стиль життя, культурні особливості середовища. Через взаємодію людини з архітектурою, громадськими місцями чи елементами міського дизайну розкривається її належність до певного культурного контексту. Фотографія фіксує ці взаємозв'язки, перетворюючи звичайний міський сюжет на візуальний документ епохи.

У своїй праці Сьюзен Зонтаг [3] звертає увагу на те, що фотографія то є нейтральний процес фіксації реальності. Вона розглядає її як дію, яка впливає на взаємодію людини зі світом і навіть змінює цю взаємодію.

На думку авторки, процес фотографування пов'язаний із певним привласненням реальності, адже через камеру людина ніби забирає частину світу у власний погляд і контроль.

Саме тому Зонтаг зазначає:

«Фотографувати – означає привласнювати сфотографоване. Це означає ставити себе у певні відносини зі світом, які відчуються як знання – а отже, як влада».[3]

Цю думку можна зрозуміти так, що фотографія формує особливу позицію спостерігача, той хто фотографує, отримує можливість не лише дивитися, а й володіти зображенням через його фіксацію. Таким чином, фотографія стає не просто технічним процесом, а способом взаємодії зі світом, який пов'язаний із контролем, знанням і інтерпретацією реальності.

Також важливо зазначити, що міський простір постійно змінюється. Реконструкції, нові архітектурні форми, трансформація громадських зон

впливають на спосіб взаємодії людини з довкіллям. Фотографія стає засобом збереження моменту, фіксації змін та аналізу процесів, що відбуваються у суспільстві. Вона дозволяє побачити місто не лише як географічне місце, а як живий організм, що розвивається разом із його мешканцями.

1.4 Вуличний портрет у соціальному та документальному контексті

У соціальному контексті вуличний портрет дозволяє побачити суспільство через окрему особистість. Через риси обличчя, одяг, погляд, жести можна зрозуміти більше про спосіб життя людини, її настрій, приналежність до певного середовища або покоління. Один портрет може передати атмосферу міста, його темп і навіть соціальні проблеми.

У документальному значенні такий портрет фіксує момент реальності. Це своєрідне свідчення часу. У кадрі залишаються деталі, які згодом можуть стати історичними, стиль одягу, міські локації, дрібні побутові елементи.

Для мене важливою є взаємодія між фотографом і людиною в кадрі. Навіть якщо портрет зроблений спонтанно, у ньому завжди є відчуття контакту через погляд або присутність камери. Вибір ракурсу, дистанції, композиції впливає на те, як глядач сприймає героя чи відчуває він близькість, чи спостерігає зі сторони.

Соціальна фотографія це той напрям у фотографії, який спрямований на відображення суспільних явищ, проблем і повсякденного життя людей. Її основною метою є привернення уваги до соціальних тем, а також передача умов у яких живе людина. Вона часто має не лише естетичну, а й соціально значущу функцію.

Документальна фотографія [5] у свою чергу, орієнтована на правдиве відтворення реальності без постановки. Її метою є фіксація подій, людей і

середовища такими, якими вони є в певний момент часу. Основними рисами є достовірність, об'єктивність та збереження історичного контексту.

Таким чином, вуличний портрет поєднує риси соціальної та документальної фотографії, адже одночасно відображає як особистість, так і суспільство у якому вона існує. Це робить його важливим інструментом для візуального дослідження сучасного міського життя.

1.5 Концепція та художній задум проєкту

Концепція проєкту ґрунтується на ідеї дослідження взаємодії людини з міським простором через вуличний портрет. Місто це не просто фон для фотографії, а живий організм, який постійно змінюється і взаємодіє з його мешканцями. Кожна людина у ньому стає частиною цього середовища, і водночас міський простір впливає на її поведінку, емоції, спосіб самовираження. Моя мета зафіксувати ці взаємозв'язки через серію фотографій, які показують, як людина і місто взаємодіють у повсякденному житті.

Прагну створити серію кадрів, де кожен портрет передає характер героя та його ставлення до простору навколо. Особливу увагу, приділяю природності людина в кадрі не позує, а поводить ся так, як у звичайному житті, що дозволяє передати щирі емоції та внутрішній стан. Вибір композиції, ракурсів і світла допомагає підкреслити не тільки індивідуальність персонажа, але й ритм міського життя, його динаміку та атмосферу.

Архітектурні лінії, текстури стін, світлотіньові контрасти, рух транспорту та перехожі створюють контекст для портрета, підкреслюють масштаб і соціальний характер кадру. Завдяки цьому фотографія стає більш живою, вона передає не тільки образ людини, але й дух міста, його ритм і атмосферу.

Важливою складовою художнього задуму є також соціальний аспект. Через портрети, прагну показати різноманітність міського життя людей різного віку,

соціального статусу та професій. Кожна фотографія стає маленькою історією окремої людини, таким чином вони разом створюють цілісне уявлення про сучасне місто та його мешканців. Такий підхід дозволяє передати не лише зовнішність людей, а й їхню індивідуальність.

1.6 Аналіз сучасних аудіовізуальних творів-аналогів.

Для розуміння мети та ідейного навантаження проєкту важливо проаналізувати сучасні аудіовізуальні роботи, які досліджують взаємодію людини і міського простору, а також застосовують вуличний портрет як інструмент відображення соціальної та культурної реальності. Такі твори дозволяють побачити, як інші автори працюють з ритмом міста, його атмосферою, емоційним станом людей і взаємодією середовища з персонажем.

В сучасних аудіовізуальних роботах часто поєднуються фотографія, відео та звук, що дозволяє створити комплексне сприйняття міста. Наприклад, у вуличних документальних проєктах міські звуки це шум транспорту, кроки перехожих, голоси які формують ритм кадру і підкреслюють динаміку життя. Такі роботи передають не тільки зовнішній вигляд людини та архітектурне середовище, а й атмосферу конкретного моменту роблячи глядача учасником події.

Прикладом таких підходів є роботи фотографа Анрі Карт'є-Брессона [1] , який фіксував спонтанні моменти міського життя, або сучасні відеопроєкти у форматі стріт документалістики, де поєднуються зображення та звук для створення ефекту присутності.

Ще один важливий аспект сучасних аналогів це увага до автентичності. Багато авторів прагнуть показати людину в природному для неї середовищі без постановки, використовуючи спонтанні моменти та реальні емоції. Це дозволяє створити портрет, який є водночас соціально значущим та художньо виразним. Міський простір при цьому не просто доповнює кадр, а стає його активним елементом.

До прикладу у роботах Даяни Арбус [2] увага зосереджується на унікальності людини та її внутрішньому стані, що дозволяє глядачу глибше відчувати образ і соціальний контекст.

Також сучасні твори-аналоги відрізняються увагою до деталей і композиційних рішень. Використання перспективи, геометричних форм, тіней, відображень та природного світла допомагає підкреслити контраст між людиною та містом, показати масштаб, ритм і характер простору. Крім того, багато авторів працюють із серіями зображень або відео, де один кадр доповнює інший, створюючи цілісне уявлення про міське життя і його мешканців.

Сучасним прикладом є також серійні фотопроєкти, які публікуються в соціальних мережах або виставках, де через серію кадрів розкривається життя міста, його настроїв і різні типи людей, що його населяють.

1.7. Візуальна мова, стилістика та образна система проєкту.

Фотопроект будується на поєднанні портретного та документального підходів до фотографії. Основна мета це показати, як людина взаємодіє з міським простором, передати її емоції, настрої і внутрішній стан. Особливістю моєї роботи є те, що вона зосереджена на прифронтовому місті Павлоград де життя і повсякденність мають специфічну атмосферу, пов'язану з близькістю до зони бойових дій. Місто впливає на людей, а люди впливають на місто, і це взаємодія є ключовим елементом образної системи проєкту.

Стилістика проєкту природна і щира. Люди на фотографіях поведуться так, як у реальному житті, без спеціальної постановки. Це дозволяє передати справжні емоції та вираз обличчя, показати реальні моменти їхнього повсякденного життя. Міський простір Павлограда тут не просто фон а він активно взаємодіє з героями, підкреслює масштаб, емоційне напруження та ритм життя в умовах прифронтового міста.

Образна система проєкту будується на взаємодії людини та середовища. Людина може бути центром уваги кадру або частиною міського ритму, що

створює динаміку та глибину зображення. Деталі, як одяг, будівлі, вивіски, транспорт або дрібні предмети на вулиці, допомагають глядачеві зрозуміти соціальний контекст і атмосферу життя в прифронтовому місті. Таким чином, фотографії передають не лише образ конкретної людини, а й характер Павлограда, його настрій і ритм життя.

Колірна палітра і робота зі світлом підкреслюють реалістичність кадру та атмосферу міста. Природні кольори, тіні і контрасти допомагають показати реальність буденного життя, а яскраві акценти привертають увагу до деталей і взаємодії людини з простором. Композиційно кадри будуються так, щоб передати гармонію або, навпаки, контраст між героєм і середовищем, відобразити атмосферу прифронтового міста.

В результаті проєкт формує цілісну візуальну систему, де поєднуються документальність і художня виразність. Через таку візуальну мову можна передати індивідуальність людини, її емоції та ставлення до життя в особливих умовах, а також показати ритм і характер міста Павлоград як прифронтового центру.

РОЗДІЛ 2. ВУЛИЧНИЙ ПОРТЕТ У ПРИФРОНТОВОМУ МІСТІ ПАВЛОГРАД: КОНТЕКСТ ТА АНАЛІЗ.

2.1. Павлоград як міський простір прифронтового регіону.

Павлоград сьогодні [6] це особливе місто, де страх перед фронтом не мучить людей, а навпаки змушує жити «якнайкраще». Це місце, де поєднуються військова обстановка та азарт мирного життя, створюючи неймовірну енергетику. У моєму дослідженні Павлоград постає не як «сіра зона», а як місце, де кожен прояв звичайного та прекрасного життя є результатом сталого розвитку.

У Павлограді зараз не відкладають життя на потім [7]. Саме близькість до фронту навчила людей цінувати момент. На центральних вулицях можна побачити дівчат у вишуканих сукнях, які проходять повз волонтерські центри, або молодь, що сміється біля кав'ярень, поки повз проїжджає військова техніка. Це і є «прекрасне життя» у прифронтовому форматі таке воно гостре, щире і дуже цінне.

Міський простір Павлограда наповнений особливим світлом. Коли сонце сідає за терикони, воно освітлює місто, яке попри все залишається охайним і доглянутим. Працюючі фонтани, доглянуті сквери та заповнені людьми лавки то є не просто декорації, це спосіб городян сказати, що це наше місто, і воно живе.

Вуличний портрет у Павлограді це завжди історія про незламність. Люди тут мають особливий погляд. У ньому є і втома від війни, і величезна любов до життя.

Коли жінка робить макіяж і виходить на прогулянку в парк імені Шевченка чи до Собору, вона робить це не просто так. Це її спосіб триматися за нормальність. У прифронтовому місті краса стає формою захисту.

Павлоград став хабом, де перетинаються долі. Тут прифронтowa суворість (люди у формі, черги на заправках) змішується з атмосферою звичайного українського міста. Цей мікс створює дуже глибоку картинку, життя не зупинилося, воно просто стало більш усвідомленим. Кожен ковток повітря чи зустріч з другом у центрі міста сприймаються як подарунок.

Міський простір Павлограда сьогодні діє як антидепресант. Люди свідомо його прикрашають. Це видно в таких дрібницях, як нові графіті, квіти, посаджені біля входів багатоповерхівок, та гучна музика, що гримить з автомобілів. Його сучасний статус надає місту певної напруги, але саме ця напруга робить кольори яскравішими, а емоції реальнішими. Це місто, яке відмовилося від похмурого життя та обрало шлях життєвої сили та світла.

Павлоград як прифронтове місто, це не про занепад, а про неймовірну концентрацію життя. Це простір, де прекрасне і небезпечне, існують поруч, підкреслюючи одне одного. Для фотографа це можливість зняти не просто обличчя, а характер міста, яке навчилося бути щасливим всупереч обставинам. Павлоград доводить, що навіть коли фронт близько, людина обирає світло, красу і право на повноцінне життя у своєму рідному місті.

2.2. Соціально-психологічний образ мешканців прифронтового міста.

Дослідження соціально-психологічного портрета мешканців Павлограда в умовах прифронтового стану потребує глибокого аналізу не лише зовнішніх проявів, а й внутрішніх трансформацій, які відбулися в суспільній свідомості. Павлоград, будучи містом із міцним індустріальним корінням, сьогодні демонструє унікальну модель адаптації. Мешканець міста, це вже не просто представник певної професійної чи вікової групи, це людина, чий світогляд сформований через призму близькості до зони бойових дій, що накладає відбиток на кожен жест, погляд та вибір у міському просторі.

Однією з найбільш яскравих характеристик сучасного павлоградця є високий поріг психологічної витривалості. У процесі тривалого перебування в статусі прифронтового регіону у людей виробився специфічний захисний механізм.

Замість постійного стресу ми спостерігаємо так званий «прагматичний спокій». Це проявляється у здатності ігнорувати другорядні подразники та зосереджуватися на життєво важливих або приємних речах. Фотоаналіз перехожих на вулицях Соборній чи Центральній показує, що люди не втратили

здатності бути легкими. Їхні обличчя – це не маски тривоги; навпаки, вони випромінюють певну приземленість. Це психологічна перемога над обставинами, тобто свідомий вибір на користь нормального життя.

У контексті вуличного портрета надзвичайно важливо дослідити, як люди презентують себе через зовнішність. У прифронтовому Павлограді спостерігається цікавий феномен: посилена увага до естетики власного вигляду.

Містяни наче ведуть негласний діалог із війною, протиставляючи сірості бетонних блоків та військової техніки свою індивідуальність. Жінки в яскравих пальтах, доглянуті чоловіки, молодь, що ретельно підбирає аксесуари — це не просто мода. Це соціально-психологічна позиція. Краса в даному випадку виступає як інструмент збереження власної ідентичності. Аналіз вуличної зйомки дозволяє стверджувати: чим ближче фронт, тим важливішим для людини стає відчуття власної привабливості та гідності, що транслюється через візуальний образ.

Прифронтове місто докорінно змінило характер соціальних взаємодій. У Павлограді спостерігається зменшення психологічної дистанції між незнайомцями.

У черзі за кавою, на зупинці чи в парку люди частіше вступають у візуальний контакт, обмінюються короткими репліками чи посмішками. Це створює образ «колективної родини». Для вуличного фотографа це означає можливість зафіксувати щирі моменти взаємодопомоги та емпатії. Соціальний портрет павлоградця сьогодні то є образ людини, яка стала більш чутливою до ближнього. Війна відсіяла зайве, залишивши в людях потребу в людяності, що яскраво читається в мікроміміці та відкритих позах героїв фотозйомки. Особливе місце в соціально-психологічному зрізі займає молодь. Саме вони є основними носіями ідеї «прекрасного життя».

Незважаючи на прифронтовий статус, молоді люди в Павлограді продовжують формувати сучасні культурні тренди. Їхня поведінка в міському просторі це як активна, гучна, наповнена творчістю — є головним доказом того, що місто має майбутнє. Вони не почуваються обмеженими; навпаки, їхній психологічний образ, це образ свободи, яка адаптувалася до складних умов, але не втратила своєї природи.

2.3. Аналіз вуличного портрета в умовах прифронтового міста.

Коли ми розглядаємо вуличний портрет саме в прифронтовому місті, то маємо розуміти, що це вже не просто фотографія людини на фоні архітектури. Тут кожен кадр наповнюється зовсім іншою вагою, бо саме середовище диктує правила гри. У таких містах обличчя людей стають дзеркалом того, що відбувається навколо, і в їхніх поглядах часто можна прочитати набагато більше, ніж у будь-яких новинах. Мені здається важливим акцентувати на тому, що вулична зйомка в таких умовах це як спроба впіймати момент справжності, коли людина не грає на камеру, а просто живе своє життя всупереч обставинам.

На таких портретах дуже чітко видно контраст між звичайними людськими справами та тривожним фоном міста. Наприклад, коли ми бачимо усмішку чи спокійний погляд на фоні забитих фанерою вікон або військової техніки, це створює неймовірну емоційну напругу. Це вже не просто художній прийом, а реальність, де побутові деталі стають символами стійкості.

Такий портрет, це документ епохи. Ми фіксуємо не просто зовнішність, а те, як війна змінює міміку, поставу та навіть те, як люди взаємодіють між собою на

вулиці. Це дослідження людської природи, яка намагається зберегти свою гідність і красу навіть тоді, коли все навколо нагадує про небезпеку. Тому такий аналіз допомагає зрозуміти, що вуличне фото в прифронтовій зоні то не про естетику руїн, а насамперед про людину, яка залишається людиною попри все.

РОЗДІЛ 3. СТВОРЕННЯ АВТОРСЬКОЇ СЕРІЇ ВУЛИЧНИХ ПОРТРЕТІВ У МІСТІ ПАВЛОГРАД.

3.1. Концепція та ідея авторського фотопроєкту

Ідея проєкту показати, як жителі Павлограда щодня тихо тримаються і не здаються. Замість зосередження на руйнуваннях чи тривозі, авторська концепція базується на пошуку проявів нормального, мирного життя в умовах близькості до фронту. Головна ідея, показати що міський простір залишається живим, поки в ньому є місце для естетики, емоцій та повсякденності. Це візуальне дослідження того, як людина адаптує складні умови під потреби своєї природи жити, любити та створювати затишок.

3.2. Вибір персонажів і локації для зйомки

Локації були обрані як точки перетину приватного та публічного життів міста. Центральні площі та паркові зони: місця, де проявляється соціальна активність. Торгівельні точки, яскраві кольорові акценти квітів стають метафорою надії. Кав'ярні та міські інтер'єри це закриті простори, що

дозволяють за фіксувати інтимніші, камерні портрети мешканців у моменти відпочинку.

Вибір героїв був зумовлений їхньою щирістю та залученістю у момент. Це не постановочні моделі, а реальні люди. Таке розмаїття типажів дозволяє створити багатогранний соціально-психологічний портрет громади.

3.3. Художні та технічні засоби реалізації проекту

Для реалізації задуму було використано репортажний метод з елементами вуличного портрета.

Використання довгофокусних об'єктивів дозволило зберігати дистанцію, не порушуючи природний стан героїв.

Перевага віддавалася природному денному світлу, що м'яко підкреслює фактури. Колірна палітра насичена природними зеленими та рожевими відтінками, що контрастують з нейтральним урбаністичним фоном, акцентуючи увагу на житті. Чорно-білі кадри використані для підкреслення графічності та позачасовості моменту.

Висновки

У цьому проєкті я досліджувала вуличний портрет у місті Павлоград, яке сьогодні є прифронтовим. Для мене було важливо показати не просто людей на вулицях, а їхній стан, настрій і те, як вони живуть у цих умовах.

Я зрозуміла, що вуличний портрет то не тільки про зовнішність. Це про емоції, погляди і моменти, які часто залишаються непомітними. У прифронтовому місті це відчувається особливо сильно, коли люди продовжують жити звичайним життям, але в їхніх очах і поведінці можна побачити напругу, втому, силу і водночас спокій.

Через свої фотографії я намагалася передати цю «тиху стійкість». Коли люди не говорять прямо про труднощі, але це відчувається. Павлоград у моїй роботі, це не тільки місто поруч із війною, а простір, де є життя, люди і їхні історії.

ДОДАТОК А
ІЛЮСТРАЦІЇ

Рис. 3.1. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».

Фотографія. 2026.

Рис. 3.2. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».

Фотографія. 2026.

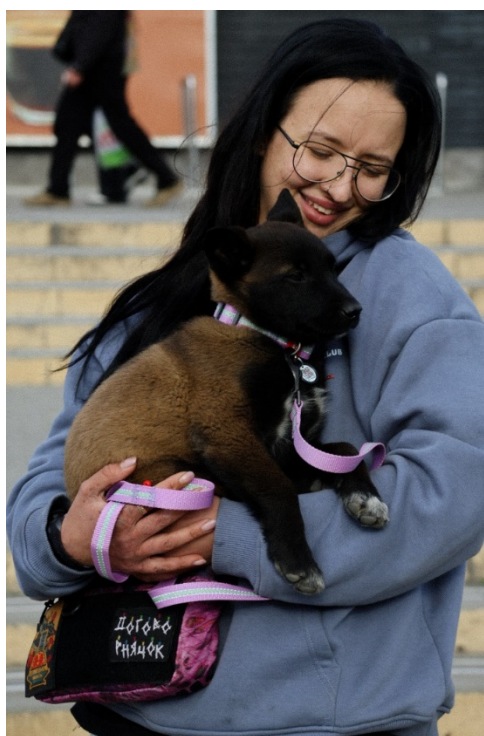

Рис. 3.3. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».

Фотографія. 2026.

Рис. 3.4. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».
Фотографія. 2026.

Рис. 3.5. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».
Фотографія. 2026

Рис. 3.6. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».
Фотографія. 2026.

Рис. 3.7. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград».
Фотографія. 2026.

Список використаних джерел

1. WikiArt. (n.d.). Анрі Карт'є-Брессон. Retrieved May 6, 2026, from
2. WikiArt. (n.d.). Діана Арбус. Retrieved May 6, 2026, from
3. Reddit. (2024, April 28). Susan Sontag's classic "On Photography" (1977) [Online discussion post]. r/Literature. Retrieved May 6, 2026, from
4. Gallery 101. (n.d.). Street photography. Gallery 101. <https://gallery101.com.ua/street-photography>
5. Фото-Гарант. (2023). Документальна фотографія як особливе мистецтво. <https://foto-garant.mk.ua/ua/dokumentalnaya-fotografiya-kak-osoboe-iskusstvo.html>
6. Landmarks.in.ua. (n.d.). Павлоград. Retrieved May 14, 2026, from <https://landmarks.in.ua/oblast/sichslavska/pavlograd>
7. United Nations Development Programme. (2026, February 19). Павлоград: сила громади у прифронтовому місті. UNDP Ukraine. UNDP Ukraine

ДОДАТОК Б

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

- Рис. 3.1. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.
- Рис. 3.2. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.
- Рис. 3.3. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.

• Рис. 3.4. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.

• Рис. 3.5. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.

• Рис. 3.6. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.

• Рис. 3.7. Єлизавета Бойко. З серії «Вуличний портрет в місті Павлоград». Фотографія. 2026.

Sontag S. On Photography. — New York : Farrar, Straus and Giroux, 1977.

Barthes R. Camera Lucida. — New York : Hill and Wang, 1981.

Bate D. Photography: The Key Concepts. — Bloomsbury Academic, 2020.

Короткий звіт_Є_Бойко.pdf